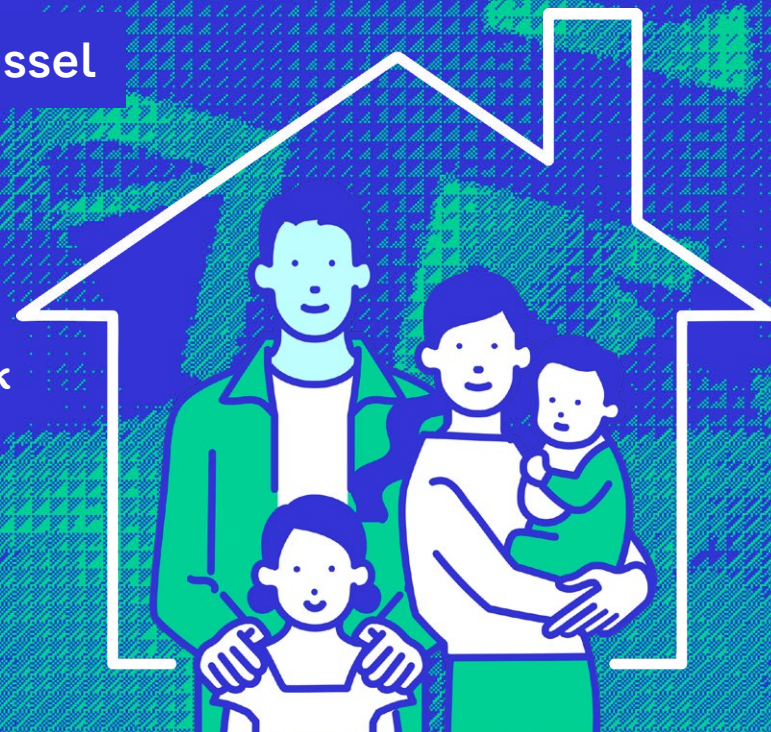

Brussel blijft uw thuis.

Brexit Impact Scan voor Britse staatsburgers in Brussel

NOVEMBER 2023

Een verslag over de bevolkingsdynamiek en de administratieve uitdagingen voor Britse burgers die in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest wonen na het einde van de Brexit-overgangperiode.

Funded by
the European Union

BRUSSELS CAPITAL REGION

commissioner
.brussels
europe & international

INHOUD

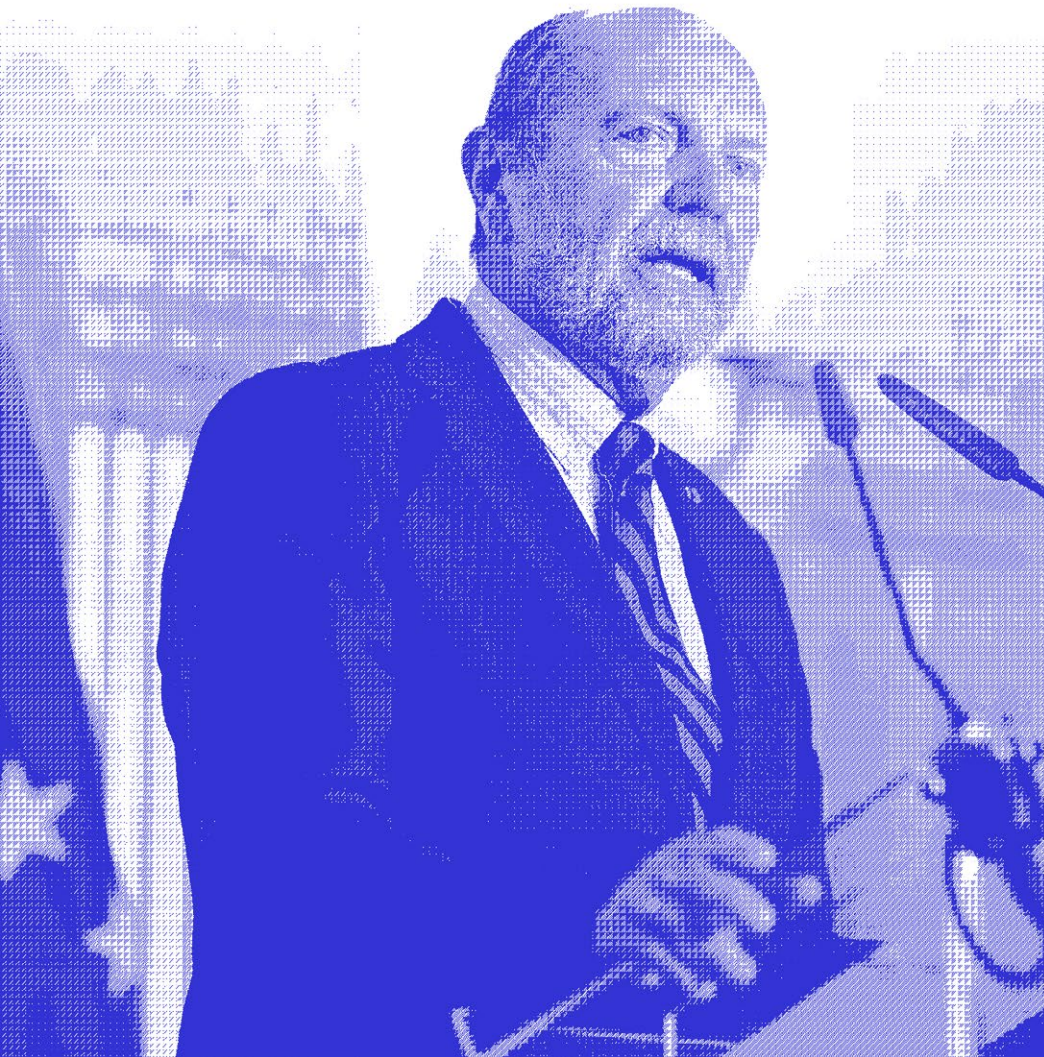

1. **VOORWOORD** pagina 4
2. **BRITSE STAATSBURGERS IN BRUSSEL
BEVOLKINGSGEGEVENS** pagina 6
3. **ADMINISTRATIEVE UITDAGINGEN EN WETTELIJKE
ONZEKERHEID VOOR BRITSE STAATSBURGERS IN BRUSSEL
NA DE BREXIT** pagina 10
4. **HET BURGERSPECTIEF – ENQUÊTE OM TE PEILEN NAAR
DE GEVOLGEN VAN DE BREXIT** pagina 15
5. **CONCLUSIE – VOORNAAMSTE BEVINDINGEN EN
PROJECTRESULTATEN** pagina 23

Dit rapport werd opgesteld in het kader van een project ter ontwikkeling van een UK Citizens and Brexit Helpdesk, uitgevoerd door de Expat Welcome Desk van de Brusselse Commissaris voor Europa en Internationale Organisaties. Het project werd gefinancierd door de Brexit Adjustment Reserve van de EU als onderdeel van een pakket activiteiten dat werd gecoördineerd door Brussels International. De inhoud weerspiegelt niet noodzakelijk het standpunt of de mening van de Europese Unie.

VOORWOORD

e commissioner.brussels – Fabrice Debatty

Britse staatsburgers zijn een belangrijk onderdeel van het kosmopolitisch weefsel van het Brussels leven. Het Brussels Hoofdstedelijk Gewest is al tientallen jaren de thuishaven van meerdere duizenden Britse burgers. Net als alle andere gemeenschappen die het Gewest rijk is, dragen de Britse burgers in Brussel aanzienlijk bij tot de economische welvaart en tot het intellectueel kapitaal en de culturele dynamiek van het Gewest. De beslissing van het Verenigd Koninkrijk om de Europese Unie te verlaten, heeft niets afgedaan aan het belang van de Britse staatsburgers voor Brussel, maar op deze inwoners zelf had de Brexit onvermijdelijk een grote impact.

Tijdens de onderhandelingen die volgden op het referendum kwamen Britse staatsburgers die in Brussel woonden in een juridisch niemandsland terecht. Het Terugtrekkingsakkoord biedt inmiddels waarborgen voor hun verblijfs- en arbeidsrechten, een regeling die België grotendeels toepast door middel van de nieuwe M kaart. Toch bestaan er nog steeds administratieve obstakels en verwarring bij de uitoefening van deze rechten en soms heeft het bijzonder statuut complexe gevolgen. Ondertussen moeten Britse onderdanen die zich na de overgangperiode in Brussel hebben gevestigd of die dit vandaag overwegen, voldoen aan de voorwaarden die gelden voor alle burgers van derde landen.

Als Brussels Commissaris voor Europa en Internationale Organisaties ben ik verantwoordelijk voor de Expat Welcome Desk - één van de voornaamste adviesverstrekkers van het Gewest aan internationale Brusselaars. Het team stond Britse staatsburgers bij in deze moeilijke periode en groeide zo uit tot een kenniscentrum voor hun administratieve problemen. Daarom gingen wij in januari 2022 van start met een tweejarig project om de informatie en het advies voor Britse burgers die in Brussel wonen of zich hier willen vestigen bij te werken. Dit project ten behoeve van de burgers van het VK is gefinancierd door de Brexit Adjustment Reserve van de EU, die voornamelijk bedoeld is om de economische heroriëntatie in het nieuwe handelslandschap te ondersteunen.

Ons project omvatte ook een onderzoeks- en analyse-element dat we de «Brexit Impact Scan» hebben genoemd. We combineerden hiervoor vooruitzichten op grond van de bevolkingsgegevens, een online enquête, een evaluatie van de vragen die wij binnenkrijgen en een beoordeling van de nieuwe wettelijke kaders en procedures. Dit bracht ons tot een aantal beschouwingen over de gevolgen van de Brexit voor burgers van het Verenigd Koninkrijk in Brussel. Het rapport dat u voor ogen hebt, heeft geen ambities als rigoureuze wetenschappelijke studie, maar is wel een momentopname van een gemeenschap in beweging en de administratieve problemen waarmee zij geconfronteerd wordt.

Voor alle duidelijkheid: België en het Verenigd Koninkrijk zijn naaste burens en partners die veel meer gemeen hebben dan ons scheidt. Het Brussels Hoofdstedelijk Gewest blijft een open en gastvrije plek voor Britse staatsburgers om te bouwen aan een loopbaan, een thuis en een gezin - alleen zijn de regels veranderd. Bewustmakingsinitiatieven en individuele begeleiding kunnen Britse burgers helpen om hun weg te vinden in dit nieuwe landschap en blijvend een plaats te verwerven in Brussel. Dit kan de banden tussen onze landen alleen maar versterken, maar tegelijk gaan we een scherpe «Brexodus» uit de weg, die de economische en sociale structuur van ons kosmopolitisch Gewest zou ondermijnen.

Ik hoop dat u het rapport verhelderend en nuttig vindt en ik nodig u uit om kennis te maken met de online UK Citizens & Brexit Helpdesk die in het laatste hoofdstuk aan bod komt. Ik wil ook de verdienste benadrukken van het BISA, de Brusselse gewestelijke instelling voor statistiek, voor zijn bijdragen aan dit rapport en van Fragomen, het advocatenkantoor waarmee we gedurende het hele project hebben samengewerkt. Tot slot wil ik een speciaal woord van dank richten tot Amélie Bovy, Karin Impens en Bryn Watkins, die het hele project hebben aangestuurd en dit rapport namens mijn dienst hebben geschreven.

Alain Hutchinson

Brussels Commissaris voor Europa en de Internationale Organisaties

BRITSE STAATSBURGERS IN BRUSSEL

BEVOLKINGSGEGEVENS

Bij het evalueren van de gevolgen die Brexit heeft gehad voor de Britse staatsburgers¹ die in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest (BHG) wonen, is het belangrijk om inzicht te hebben in de doelgroep waarmee we werken. Toen de uitslag van het referendum bekend werd, vreesden sommigen voor een snelle «Brexodus», een uitstroom van Britse staatsburgers uit Brussel. Anderen dachten dat de Britse populatie in Brussel zou aangroeien omdat ze vermoedden dat de bestaande groep inwoners niet zou terugkeren naar het Verenigd Koninkrijk terwijl een golf van nieuwe Britse burgers naar België zou komen om hun verblijfsrechten veilig te stellen. Om te begrijpen wat er echt gebeurd is, hebben we bevolkingsgegevens opgevraagd bij de statistische dienst van het Brussels Gewest BISA. Uit de cijfers komen enkele interessante trends naar voren.

De cijfers

We vroegen het BISA om de volgende gegevens voor de periode 2010-2022.

- **Inwoners uit het VK** = aantal Britse staatsburgers woonachtig in het Gewest op 1 januari van het jaar in kwestie (het enige cijfer dat ook voor 2023 beschikbaar is)
- **Immigratie uit het VK** = immigratie van Britse staatsburgers naar het Brussels Gewest in het jaar in kwestie

- **Emigratie naar het VK** = emigratie van Britse staatsburgers uit het Brussels Gewest in het jaar in kwestie
- **Nationaliteit VK->BE** = aantal Britse staatsburgers gevestigd in het Brussels Gewest dat de Belgische nationaliteit heeft verworven in het jaar in kwestie

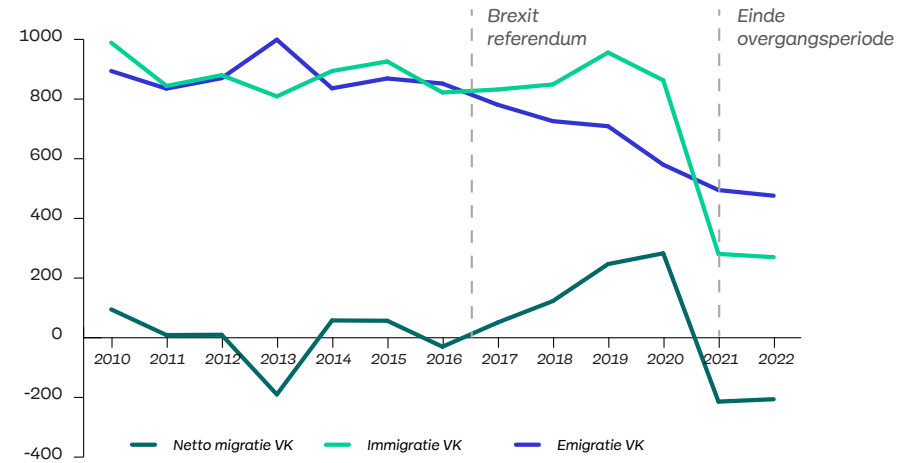
Belangrijk hierbij is dat ‘Inwoners uit het VK’ geen Britse onderdanen omvatten die ook de Belgische nationaliteit hebben. Zij die de Belgische nationaliteit verwerven, komen het jaar nadien dus niet meer in deze cijfers voor. Merk ook op dat de migratiecijfers geen intra-Belgische bewegingen van/naar de andere Gewesten belichten.

Op basis van die ruwe gegevens kwamen we tot de volgende cijfers:

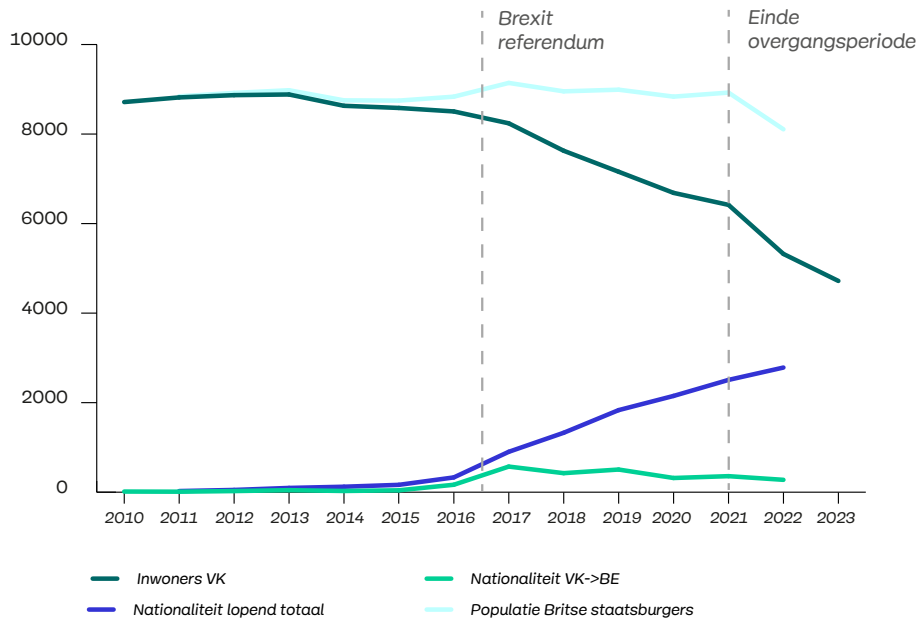
- **Netto migratie VK** = de immigratie verminderd met de emigratie geeft de netto jaarlijkse stroom van Britse staatsburgers vanuit het buitenland naar het Brussels Gewest en vanuit het Gewest naar andere landen
- **VK emigratie %** = het aantal Britse staatsburgers dat het Brussels Gewest veruult voor een ander land in verhouding tot de volledige Britse populatie in dat jaar, een nuttige indicator voor het verloop in deze bevolkingsgroep

¹ Dit rapport verwijst naar Britse (staats)burgers en onderdanen zonder de bedoeling om een juridisch, politiek of historisch onderscheid te maken. Alle termen moeten worden begrepen als verwijzingen naar personen die volgens de Britse nationaliteitswetgeving als «Britse staatsburgers» worden beschouwd. De post-Brexit situatie van de andere categorieën Britse onderdanen valt buiten het bestek van dit verslag.

- **Nationaliteit lopend totaal** = een cumulatief totaal van alle Britse staatsburgers in het Brussels Gewest die de Belgische nationaliteit hebben verworven sinds 2010
- **Populatie Britse staatsburgers** = de som van het aantal Britse staatsburgers in een bepaald jaar en het lopend totaal van dat jaar voor het verkrijgen van de Belgische nationaliteit. Dit cijfer geeft een inschatting van de totale populatie die beschikt over de Britse nationaliteit, met inbegrip van de burgers met dubbele nationaliteit (behalve diegenen die al vóór 2010 Belg werden of die sinds 2010 met de dubbele nationaliteit zijn geboren).

Voornaamste trends binnen de Brusselse populatie van Britse staatsburgers

Jarenlang schommelde het aantal Britse burgers in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest tussen 8500 en 9000. Na het referendum bleek hun aantal in Brussel plots sterk te dalen. Dit moet echter voor het grootste deel worden toegeschreven aan het feit dat meer Britten na het referendum de Belgische nationaliteit hebben verworven. **Ruim 2600 Britse staatsburgers verkregen de Belgische nationaliteit in de jaren 2016-2022**, wat neerkomt op bijna 1 op 3 van de Britse bevolkingsgroep in 2016. De verwerving van de nationaliteit bereikte een piek van 572 in 2017 en blijft sindsdien hoog. Als we deze nieuwe staatsburgers met de dubbele nationaliteit in rekening brengen, lijkt de Britse populatie in het Brussels Gewest gedurende de hele onderhandelings- en overgangperiode stabiel gebleven te zijn. **In plaats van massaal te vertrekken, werden de Britse onderdanen Belg.** Een aantal van deze nieuwe Belgen kan België ondertussen wel verlaten hebben voor het Verenigd Koninkrijk of elders, zeker als het recht op

vrij verkeer in de EU de eerste bedoeling van hun nationaliteitsaanvraag was. Deze bewegingen zijn niet zichtbaar in onze statistieken.

We kunnen dus stellen dat er geen «Brexodus» heeft plaatsgevonden na het referendum. Het emigratiecijfer is geleidelijk gedaald en we zien ook een dalend emigratiepercentage. In de periode 2010-2014 vertrok gemiddeld 10,1% van de Britse bevolking per jaar. In 2018-2022 daalde dit tot 9%. Voor de immigratie zagen we een opmerkelijke opleving in 2019, maar **het zou overdreven zijn om te stellen dat er in de jaren van onzekerheid na het referendum een enorme golf van Britse staatsburgers naar Brussel trok.** De wisselwerking van deze twee trends zorgde voor een sterk positieve netto Britse migratie naar Brussel tijdens de Brexit-onderhandelingen en de overgangperiode. Opvallend genoeg is er geen duidelijk Covid-19 effect in de verschillen in migratiestromen in 2019 en 2020.

Het is een ander verhaal als we kijken naar het verschil tussen 2020 en 2021, het eerste jaar na het verstrijken van de overgangperiode na de Brexit. **Er deed zich een onmiddellijke daling voor van ongeveer 70% in het aantal Britse staatsburgers dat naar Brussel verhuisde toen de nieuwe regels van kracht werden.** Langetermijntrends moeten nog blijken, maar het nieuwe, aanzienlijk lagere immigratieniveau vanuit het VK is alvast zichtbaar in de immigratiecijfers voor 2022. De nettomigratie is ondertussen dus negatief en de totale populatie van Britse burgers in Brussel begint sterk te dalen vanaf 2021 - zelfs als we het geraamd aantal personen meerekenen dat Belg werd en ondertussen de dubbele nationaliteit heeft.

Het is uiteraard nog te vroeg om langetermijnvoorspellingen te doen, maar het lijkt waarschijnlijk dat **de demografische bewegingen voor Britse staatsburgers in Brussel in de nabije toekomst onder het vervangingsniveau zullen blijven** omdat er meer Britten vertrekken of overlijden dan er bijkomen. Ondertussen verwerft een steeds groter percentage van deze Britse burgers die al lang in Brussel wonen de Belgische nationaliteit. **Minder emigratie betekent ook dat deze krimpende gemeenschap waarschijnlijk een kleiner verloop zal kennen** omdat zij die hier vandaag zijn, langer zullen blijven. Dit betekent **dat de bevolkingsgroep met de Britse nationaliteit waarschijnlijk zal vergrijzen**, hoewel het moeilijk te voorspellen is hoeveel kinderen met de Britse nationaliteit zullen worden geboren. Kinderen geboren met zowel de Britse als de Belgische nationaliteit worden onzichtbaar in de Belgische statistieken.

Andere trends en waarnemingen

Hoeveel burgers met een M kaart wonen er in Brussel?

Als we ervan uitgaan dat elke Britse burger die begin 2022 in Brussel woonde ondertussen over een M kaart beschikt en we houden geen rekening met het aantal dat in die periode geëmigreerd of Belg geworden is, komen we uit op 4184. In werkelijkheid ligt het aantal houders van een M kaart waarschijnlijk lager aangezien Britse burgers ook een ander verblijfsstatuut kunnen hebben of deel uitmaken van de «verdwijnende» groep. Een aantal Britse burgers die na januari 2021 zijn binnengekomen, kreeg een M kaart als familielid van een verwante die hier al verbleef, maar deze positieve aanpassing weegt waarschijnlijk niet op tegen de factoren die het cijfer naar beneden halen. **Deze 4184 eenheden moeten daarom worden beschouwd als een onrealistische**

bovengrens; het werkelijke aantal ligt in de buurt van de 3000. In de loop van de tijd zal de bevolkingsgroep met een M kaart krimpen naarmate mensen Belg worden, vertrekken of overlijden. Het Brussels Hoofdstedelijk Gewest kan echter verwachten dat het aantal houders van een M kaart nog enkele jaren in de duizenden zal lopen.

Waar zijn de “verdwenen” Britse onderdanen naartoe?

Tussen 2010 en 2023 daalde de Britse bevolking in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest met bijna 4000 eenheden, maar de nettomigratie was positief en de verwerving van de Belgische nationaliteit verklaart slechts ongeveer 60% van de daling. Dat betekent dat we met ongeveer 1500 «verdwijnde» Britse staatsburgers zitten. **Overlijdens kunnen een groot deel van deze kloof verklaren** en misschien zijn sommige Britse burgers dakloos geworden of in extreme sociale uitsluiting terechtgekomen. Maar we worden waarschijnlijk ook geconfronteerd met een **nettomigratie van Britse staatsburgers van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest naar de andere Belgische gewesten**, want dit soort bewegingen wordt niet geregistreerd in de immigratie- en emigratiestatistieken.

Hoeveel Britse burgers wonen vandaag in Brussel als onderdanen van derde landen?

In 2021 en 2022 verhuisden in totaal 551 Britse burgers vanuit het buitenland naar Brussel, maar het werkelijke aantal dat hier op 1 januari 2023 als onderdaan van een derde land woonde, was waarschijnlijk lager. Enkel onder hen hebben een M kaart gekregen als familielid van een Britse burger die hier al woont. De anderen hadden verblijfsdocumenten nodig als onderdaan van een derde land maar waarschijnlijk is een deel van hen inmiddels vertrokken. 500 lijkt daarom een nauwkeuriger inschatting, wat deze groep aanzienlijk kleiner maakt dan de groep langdurig verblijvende Britten die hier wonen als houders van een M kaart of met de dubbele nationaliteit.

ADMINISTRATIEVE UITDAGINGEN EN WETTELIJKE ONZEKERHEID VOOR BRITSE STAATSBURGERS IN BRUSSEL NA DE BREXIT

Na het aflopen van de overgangperiode na de Brexit ontdekken Britse burgers die in Brussel wonen - of hier naartoe verhuizen - een totaal nieuw juridisch landschap. Tot welke moeilijkheden, belemmeringen en misverstanden heeft dit geleid? Dit rapport benadert die vraag vanuit twee invalshoeken. Het volgende hoofdstuk beschrijft de resultaten van een enquête waarvoor Britse burgers zelf hun ervaringen hebben gedeeld. Maar allereerst belichten we enkele analyses van deskundigen achter het project Brussels Brexit Helpdesk.

In de tweejaar die zijn verstreken sinds het einde van de overgangperiode is de Expat Welcome Desk van commissioner.brussels blijven optreden als one-stop-shop voor Britse burgers die advies zoeken over administratieve kwesties. Het team beantwoordde in die periode meer dan 200 vragen en verzoeken om ondersteuning, wat de Expat Welcome Desk een uniek inzicht verschaft in de uitdagingen en onzekerheden waarmee deze gemeenschap geconfronteerd wordt. De juridische experts van Fragomen verzorgden tegelijk het onderzoek en de teksten voor de Brusselse Brexit Helpdesk, wat hen de kans gaf om mogelijke ongerijmdheden en risico's onder de loep te nemen waarvan Britse burgers en Belgische overheden zich bewust zouden moeten zijn.

Dit onderzoek komt uit bij een aantal prioritaire aandachtspunten:

- De M kaart en de N kaart: sterke en zwakke punten van deze nieuwe verblijfsvergunningen
- Verwerving van de Belgische nationaliteit
- Gezinshereniging
- Internationale mobiliteit
- Belastingen en pensioenen
- Britse staatsburgers en onderdanen van derde landen

De M kaart en de N kaart: sterke en zwakke punten van deze nieuwe verblijfsvergunningen

Britse staatsburgers die al vóór het einde van de overgangperiode na de Brexit in België woonden, kregen de mogelijkheid om een nieuw soort verblijfsvergunning, een M kaart aan te vragen om zo hun recht te behouden om in België te wonen en te werken. Grensarbeiders konden een N kaart aanvragen om hun activiteit voort te zetten.

Bij het begin van de postovergangsfase bleef de Expat Welcome Desk veel vragen ontvangen over deze nieuwe vergunningen. Sommige mensen hadden nog steeds geen antwoord van de Dienst Vreemdelingenzaken na hun aanvraag zodat in een aantal gevallen bij de Dienst Vreemdelingenzaken moest worden aangeklopt.

Ook rond de toekenning van de M kaart voor duurzaam verblijf rezen heel wat vragen. Veel mensen wisten niet dat ze in aanmerking kwamen voor dit meer beschermde statuut dat geldt voor wie al minstens 5 jaar ononderbroken in België verblijft. Ze waren zich ook niet bewust van de bijkomende rechten die de M kaart voor duurzaam verblijf kon bieden in vergelijking met de «gewone» M kaart. Van bijzonder belang is hierbij het recht op terugkeer gedurende 5 jaar na het verlaten van het Belgische grondgebied. Dit laat veel langere periodes in het buitenland toe dan de standaard M kaart die vervalt na een jaar afwezigheid. Niet alleen waren Britse burgers vaak niet op de hoogte van dit onderscheid, maar gemeenten verstrekten ook niet altijd rechtstreeks M kaarten voor «duurzaam verblijf» aan Britse burgers die hiervoor al in aanmerking kwamen. Dit verplichtte deze Britse burgers om achteraf een tweede aanvraag in te dienen.

In verband met de N kaart voor grensarbeiders zijn er gevallen bekend waarin de overheid aanvragen voor een N kaart voor internationale consultants en freelancers heeft afgewezen met als argument dat het om «gedetacheerde werknemers» zou gaan, ondanks het feit dat de aanvragers volgens juridisch advies wel in aanmerking kwamen. Op deze gevallen kunnen wij in dit rapport niet in detail ingaan, maar deze situatie wijst erop dat er een ongelukkige misvatting bestaat over de precieze criteria voor het verkrijgen van een N kaart.

In deze hele periode van onzekerheid vervulden de gemeenten de eerste lijn voor deze groep burgers. Waarschijnlijk werden de lokale overheden onvoldoende voorbereid en begeleid bij de invoering van deze nieuwe regelingen. In veel gevallen ontbrak het gemeentepersoneel aan de

informatie die nodig was om de zaken een optimaal gevolg te geven. De enquêteresultaten in het volgende hoofdstuk onderbouwen deze vaststelling.

De Brusselse organisatie ADDE (Association pour le droit des étrangers) bestudeert en verdedigt de rechten van vreemdelingen. In september 2021 publiceerde ze een juridische evaluatie van dit nieuwe kader met een kritische redactionele bijdrage die concludeerde dat de Belgische procedure voor het verkrijgen van deze M/N kaart onvoldoende voorspelbaar en transparant was. De Dienst Vreemdelingenzaken zou zelf richtlijnen hebben uitgevaardigd aan gemeenten die indruisen tegen het wettelijk kader of dit zelfs te buiten gaan.

Toch hebben enkele duizenden Britse staatsburgers die in Brussel wonen ondertussen een M kaart. Maar wat betekent dit in de praktijk? Hoewel de maatschappelijke discussie en de opluchting in verband met de terugtrekkingsovereenkomst bij veel Britse burgers de indruk wekten dat hun rechten volledig behouden zouden blijven, worden deze door hun nieuwe statuut in werkelijkheid zowel in de tijd als in de ruimte bevroren. Hun rechten zullen niet meegroeien met de evolutie van de EU-wetgeving en ze zijn volledig gebonden aan België en niet aan de EU in haar geheel. Houders van een M kaart hebben niet langer het Europees burgerschap, maar bevinden zich in een specifieke juridische niche die op drie belangrijke vlakken minder gunstig is dan het EU-burgerschap:

¹ BREXIT : NI SIMPLE, NI FLUIDE, NI TRANSPARENT : https://www.adde.be/index.php?option=com_content&view=article&id=819:brexit-ni-simple,-ni-fluide,-ni-transparent&catid=273&Itemid=58

- **Houders van een M kaart die België te lang verlaten, kunnen dit specifieke statuut en de bijhorende bescherming verliezen.** Als ze later naar België willen terugkeren, moeten ze dit doen als onderdaan van een derde land. Veel Britse burgers lijken zich niet bewust te zijn van deze belangrijke beperking.
- **Houders van een M kaart hebben niet het recht om in andere EU-landen te wonen en te werken.** Voor hen gelden voortaan dezelfde regels als voor andere niet-EU-burgers wanneer ze in een ander EU-land willen reizen, werken, studeren of met pensioen gaan.
- **Houders van een M kaart hebben mogelijk minder voordelige rechten op gezinshereniging dan niet-Belgische EU-burgers die in België wonen.**

Verwerving van de Belgische nationaliteit

Zoals blijkt uit de statistieken in het vorige hoofdstuk is het verkrijgen van de Belgische nationaliteit sinds de Brexit steeds aantrekkelijker geworden voor Britse staatsburgers. Belg worden biedt niet enkel uitzicht op een onvoorwaardelijk verblijf en democratische rechten in België, maar herstelt ook de rechten van het individu als EU-burger - inclusief vrij verkeer binnen de rest van de EU. Het verdient inderdaad vermelding dat het verwerven van de Belgische nationaliteit (of deze van een ander EU-land) in veel gevallen gunstiger is dan vasthouden aan de M kaart en bovendien de enige manier waarop Britten het statuut van volwaardig EU-burger kunnen terugkrijgen.

In vergelijking met veel andere Europese landen hanteert België betrekkelijk eenvoudige criteria en procedures voor nationaliteitsaanvragen. Bovendien staat zowel België als het VK een dubbele nationaliteit toe

zodat Britse staatsburgers die hier wonen niet voor de moeilijke beslissing staan om hun initiële nationaliteit op te geven in ruil voor het EU-burgerschap.

Volwassenen beschikken over verschillende trajecten om de Belgische nationaliteit te verkrijgen, elk met zijn eigen specifieke voorwaarden. De procedure na 5 jaar verblijf, waarbij aanvragers sociale integratie en economische participatie moeten aantonen, lijkt de meest gebruikte te zijn. Ook veel Britse burgers activeren de procedure na 10 jaar verblijf op grond van de banden die ze met België hebben opgebouwd. Britse kinderen kunnen ook de Belgische nationaliteit verwerven, maar voor hen gelden specifieke regels en procedures.

De Expat Welcome Desk beantwoorde veel vragen over dit onderwerp in de twee jaar na het verstrijken van de overgangperiode na de Brexit. We hebben ook twee webinars aan dit onderwerp gewijd in 2022. Uit het groot aantal deelnemers van beide evenementen blijkt de reële belangstelling van Britse staatsburgers voor dit thema.

Uit de vragen van Britse burgers blijkt ook welke aspecten van het proces zij als het meest verwarrend of zorgwekkend ervaren.

Veel voorkomende vragen zijn onder meer:

- Hoe beïnvloedt mijn huidige verblijfsvergunning mijn aanvraag?
- Kan ik de Belgische nationaliteit aanvragen als ik in het bezit ben of ben geweest van een Bijzondere Identiteitskaart?
- Wat als ik een gedetacheerde werknemer ben in België?
- Wat als ik EU-ambtenaar ben?

Gezinshereniging

Britse onderdanen die in België wonen of van plan zijn hierheen te verhuizen, wensen vaak dat hun gezinsleden zich bij hen voegen, onmiddellijk of op een latere datum. De vraag rijst echter of dit mogelijk is vanuit immigratiestandpunt, aangezien familieleden die in het Verenigd Koninkrijk wonen in de meeste gevallen geen EU-burgers meer zijn. Als ze zelf geen verblijfs- of werkvergunning kunnen krijgen, zullen zij gezinshereniging moeten aanvragen.

Het is niet altijd evident om de Belgische regels voor gezinshereniging te begrijpen en te volgen omdat ze verschillen naargelang de nationaliteit of het verblijfsstatuut van het familielid dat gezinshereniging aanvraagt en de aard van de familieband. De regels zijn ingewikkeld en moeilijk toe te passen, vooral voor gezinsleden die geen deel uitmaken van het kerngezin, zoals bejaarde ouders of broers en zussen.

Maar als zij Belg worden, voorziet de wet niet in dit recht. De Dienst Vreemdelingenzaken heeft echter recent bevestigd dat België een aanvraag voor gezinshereniging van de ouders van een voormalige M-kaarhouder zal blijven aanvaarden zodra de aanvrager de Belgische nationaliteit verworven heeft. Britse burgers die in België wonen als onderdanen van derde landen hebben in aanzienlijk mindere mate toegang tot gezinshereniging, ook voor hun ouders.

Belastingen en pensioenen

Zoals veel van de burgers die internationaal mobiel zijn en naar de Expat Welcome Desk komen voor advies stellen burgers uit het Verenigd Koninkrijk vaak vragen over belastingen en sociale zekerheid. Belastingen en sociale zekerheid zijn nog steeds grotendeels nationale bevoegdheden, wat het ingewikkeld maakt voor iedereen die de grens oversteekt om te verhuizen of om te werken zodat vaak deskundig advies gewenst is. De Brexit heeft in de praktijk geen grote weerslag op de belasting- en pensioenregelingen voor Britse burgers die in België wonen, omdat deze grotendeels afhangen van internationale en bilaterale overeenkomsten over dubbele belastingheffing en sociale zekerheid die van kracht blijven ongeacht het vertrek van het Verenigd Koninkrijk uit de EU.

Verhuizen van het ene land naar het andere is altijd complex, maar burgers van het Verenigd Koninkrijk wensen soms zeer specifieke situaties in stand te houden. Zo wensen ze zich bijvoorbeeld te vervoegen bij een partner die in België woont maar tegelijkertijd op afstand te blijven werken voor hun werkgever in het Verenigd Koninkrijk. Of ze willen als gedetacheerde werknemer op afstand werken vanuit België. Deze situaties moeten steeds geval per geval worden bekeken en wel vanuit twee invalshoeken: vanuit fiscaal oogpunt om te bepalen waar de persoon zijn fiscale verblijfplaats heeft en vanuit de sociale zekerheid om te bepalen onder welk stelsel de persoon zal vallen. De vragen zijn ingewikkeld maar er is doorgaans een duidelijke oplossing voor belasting- en socialezekerheidskwesties.

Wat het pensioen betreft, blijft voor burgers van het Verenigd Koninkrijk het systeem voor de opbouw van pensioenrechten tussen de twee landen gelden. Dit betekent dat nationale verzekeringsbijdragen die in het Verenigd Koninkrijk zijn betaald niet verloren gaan, ook niet als iemand onvoldoende jaren in het Verenigd Koninkrijk heeft gewerkt om aan de minimale bijdrageperiode te komen. Evenzo krijgen Britse burgers die in EER-landen zoals België wonen nog steeds jaarlijks een verhoging van hun pensioenuitkeringen.

Britse staatsburgers en onderdanen van derde landen

Sinds het einde van de overgangperiode na de Brexit gelden vrijwel alle Britse staatsburgers die België bezoeken of naar België verhuizen als onderdanen van derde landen. België heeft geen specifieke immigratieroutes opgezet voor Britse burgers na de Brexit, zodat Britse burgers nu onderworpen zijn aan dezelfde regels als alle niet-EU-burgers in een immigratiecontext. De enorme statuutverschuiving rechtvaardigt echter een bijzondere inspanning op het vlak van communicatie en informatie-uitwisseling met onderdanen van het Verenigd Koninkrijk die zich in België willen vestigen. We hebben daarom een overzicht van de immigratiemogelijkheden samengesteld door de mogelijke trajecten voor het verkrijgen van recht op werk en verblijf aan te geven al naargelang van hun statuut: werknemer, zelfstandige, grensarbeider, stagiair enz.

Voor kortere bezoeken en zakenreizen hebben Britse burgers nog steeds recht op visumvrije toegang tot België maar de regels zijn nu ingewikkelder dan vóór de Brexit. Zowel Britse reizigers als hun vrienden en collega's die in Brussel zijn gestationeerd, moeten daarom de strekking van deze nieuwe regels controleren, zodat ze over de

vereiste documenten beschikken voordat ze op reis gaan. Belangrijk om opmerken hierbij is dat de rechten van Britse burgers voor korte bezoeken aan het Schengengebied beperkt zijn - beperkt tot 90 dagen binnen een periode van 180 dagen. Aan de overschrijding van de toegestane verblijfsduur zijn een aantal sancties verbonden: boetes, uitzetting en zelfs een inreisverbod. Burgers van het Verenigd Koninkrijk zullen ook worden onderworpen aan bijkomend papierwerk en aanvullende controles in verband met de inkomende EES- en ETIAS-grenscontrolesystemen van de EU.

Tot slot mag men niet uit het oog verliezen dat het Verenigd Koninkrijk en België buurlanden zijn en nauwe banden onderhouden op het vlak van handel in goederen en diensten. Dit betekent dat er veel vraag is naar reizen voor beroepsdoeleinden tussen beide landen, bijvoorbeeld vanwege frequente zakenreizigers of forenzen. Het wettelijk statuut van deze groepen moet nog worden verduidelijkt, vooral als het gaat om grensarbeiders die meer dan 90 dagen in het Schengengebied of België verblijven. Voor de nabije toekomst is het dus belangrijk voor Britse burgers zonder verblijfsrecht dat ze de regels voor onderdanen van derde landen kennen en volgen en dat ze zich juridisch laten bijstaan als hun dossier complex blijkt.

HET BURGERPERSPECTIEF

ENQUÊTE OM TE PEILEN NAAR DE GEVOLGEN VAN DE BREXIT

Methodologie

In het najaar van 2022 voerde commissioner.brussels een enquête uit om een beter inzicht te krijgen in de gevolgen van de Brexit voor de Britse burgers in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest (BHG). De enquête werd digitaal afgenomen en werd via meerdere kanalen gepromoot: online, in de pers en via partnerorganisaties. De enquête richtte zich tot drie categorieën van Britse onderdanen:

The survey targeted three categories of UK nationals:

1. **Personen die zich al voor het einde van de overgangperiode in het BHG hadden gevestigd** en wier rechten dus geregeld worden door het terugtrekkingsakkoord;
2. **Personen die zich sinds het einde van de overgangperiode in het BHG hebben gevestigd** en die dus vallen onder de regeling voor onderdanen van derde landen;
3. **Personen die nog niet in het BHG wonen maar die wel overwegen om dat te doen** en die dus onder de regeling voor onderdanen van derde landen zouden vallen.

Ons doel was om 100 antwoorden (minstens 30 per categorie) te verzamelen. Met 346 antwoorden behaalden we uiteindelijk een meer dan bevredigend resultaat, maar zij zijn niet gelijk verdeeld over de drie categorieën.

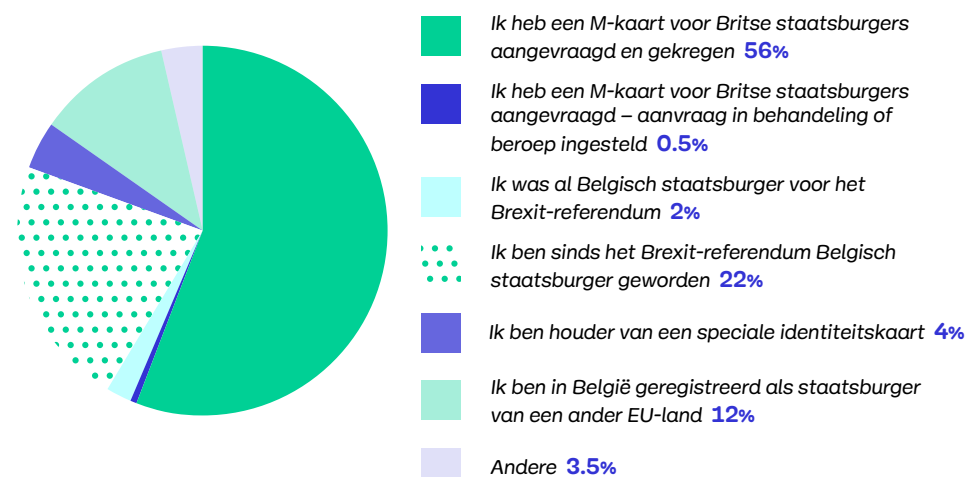
Categorie 1	292
Categorie 2	18
Categorie 3	14
Ongeldig / onvolledig	22
TOTAAL	346

Voor categorie 1 beschikken we dus over een voldoende grote steekproef om de resultaten uitvoerig te beoordelen. In de volgende paragrafen belichten en analyseren we de antwoorden van de 292 respondenten van categorie 1: Britse staatsburgers die zich al voor het einde van de overgangperiode in Brussel hadden gevestigd. Voor de categorieën 2 en 3 hebben we niet genoeg data om op basis van de antwoorden statistische bevindingen te formuleren, maar we komen daar aan het einde van dit hoofdstuk nog kort op terug.

Wie zijn de Britse staatsburgers die al voor de Brexit in Brussel woonden?

De antwoorden op de inleidende vragen werpen een interessant licht op de demografische statistieken die eerder in dit rapport zijn voorgesteld. We stellen bijvoorbeeld vast dat de meerderheid van de respondenten op het ogenblik van de enquête (najaar van 2022) in het bezit was van een M kaart, maar een groot aantal was al Belg geworden. Daarnaast stellen we ook vast dat meer dan 10% in België woont als staatsburger van een ander EU-land. Die staatsburgers, die zowel de Britse nationaliteit als de nationaliteit van een andere EU-lidstaat dan België hebben, komen niet voor in de hierboven voorgestelde gewestelijke statistieken of maken deel uit van de “verdwijnende” groep, indien ze hun EU-burgerschap na 2010 hebben verkregen. Dat is het geval voor veel Britse staatsburgers die pas na het Brexit-referendum het EU-burgerschap waarop ze daarvoor al aanspraak konden maken (vaak het Ierse burgerschap), actief hebben opgenomen.

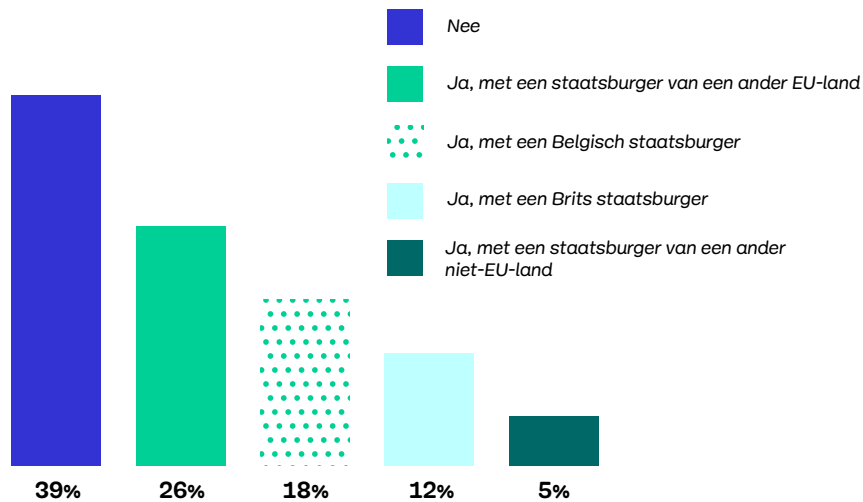
Wat is uw huidige verblijfsstatus in België?

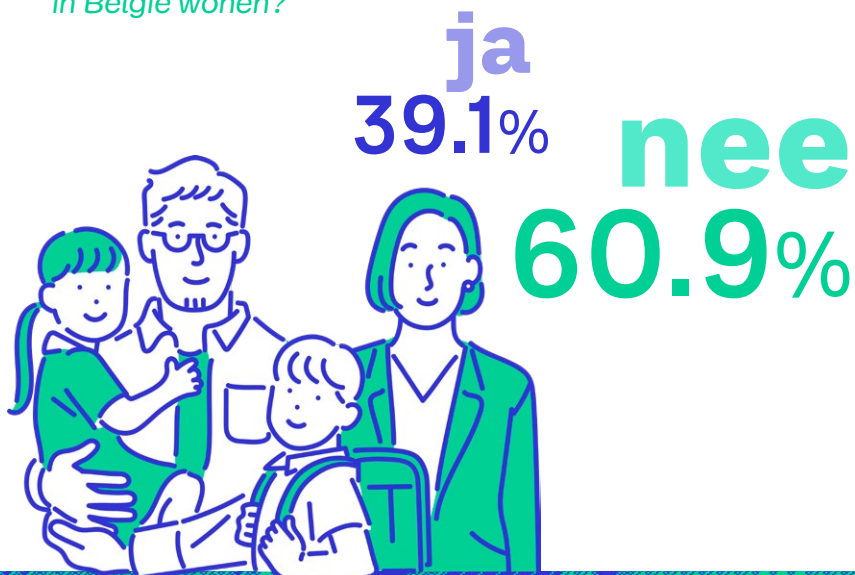
Qua gezinssamenstelling, stellen we vast dat veel respondenten ongehuwd zijn. Zij die getrouwd zijn of wettelijk samenwonen met een partner die in België woont, behoren grotendeels tot een gemengd of internationaal gezin, wat een typisch verschijnsel is in Brussel. In betrekkelijk weinig gehuwde koppels zijn beide partners Brits. Er zitten echter waarschijnlijk nog Britse staatsburgers “verscholen” in andere categorieën, waarbij één van de echtgenoten of beide echtgenoten zowel de Britse nationaliteit als de Belgische of een andere EU-nationaliteit heeft/hebben. De meeste respondenten hebben geen kinderen ten laste die in België wonen, al is het wel mogelijk dat ze zelfstandige (meerderjarige) kinderen of kinderen in een ander land hebben. Op basis van de antwoorden over het gehuwd zijn of samenwonen kunnen we ervan uitgaan dat veel van de kinderen ten laste niet enkel de Britse nationaliteit hebben.

Bent u gehuwd of woont u wettelijk samen met een partner die in België woont?

Hebt u kinderen of andere personen ten laste die in België wonen?

Wat de tewerkstelling betreft, heeft de overgrote meerderheid van de Britse onderdanen momenteel een baan. De meesten zijn tewerkgesteld op de Belgische arbeidsmarkt. Hoewel velen van hen ongetwijfeld werken in de Europese of internationale sector, zijn ze Belgische belastingbetalers en zijn ze onderworpen aan de Belgische arbeidswetgeving. Heel wat Britse burgers werken voor een Europese of internationale instelling, maar uit de vraag over de verblijfsstatus blijkt dat de mensen in deze groep veeleer een “gewone” verblijfsvergunning en geen speciale identiteitskaart hebben. Tot slot stellen we vast dat Britse burgers na hun pensionering vaak in België blijven.

Bent u momenteel aan het werk in België?

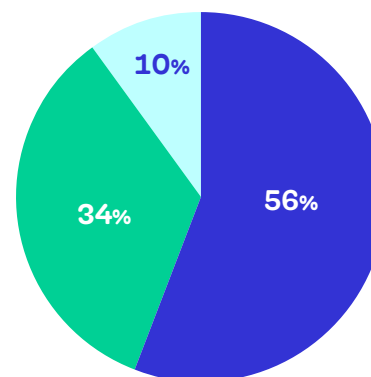
Verhouding met België en toekomstplannen

Op de vraag hoe waarschijnlijk het is dat ze België een van de komende jaren zouden verlaten, antwoordde meer dan de helft van de respondenten dat ze vastbesloten waren om in België te blijven. Slechts 44% gaf aan ervoor open te staan uit België te vertrekken of dat waarschijnlijk te zullen doen. Daarnaast lieten de respondenten op de vraag welke invloed de Brexit had op hun toekomstplannen, duidelijk verstaan dat het door de Brexit minder waarschijnlijk was geworden dat ze België zouden verlaten en naar het VK zouden terugkeren. Dat betekent dat de Britse gemeenschap door de Brexit sterker verankerd is in België en zich onthecht heeft van het VK. Dat gevoel is groot. We moeten deze resultaten echter met enige nuance interpreteren.

Uit de hierboven voorgestelde bevolkingsstatistieken blijkt dat zelfs na het Brexit-referendum ongeveer 40% van de Britse staatsburgers binnen de 5 jaar emigreerde. Er was geen sprake van de gevreesde “Brexodus”, deels omdat Britse staatsburgers in groten getale naar Brussel bleven verhuizen, maar evenmin kwam de emigratie van Britse staatsburgers plots tot stilstand. Hoe dan ook zijn de emigratiecijfers duidelijk in dalende lijn, waardoor de gemeenschap van Britse staatsburgers statischer wordt en almaar meer bestaat uit mensen die hier voor langere tijd verblijven. We moeten ook in het achterhoofd houden dat de enquêtegegevens een momentopname zijn van standpunten die in het najaar van 2022 werden vertolkt door Britse staatsburgers die al minstens twee jaar in Brussel verbleven. Zij zijn tijdens de onderhandelingen en de overgangperiode gebleven en velen onder hen hadden de Belgische nationaliteit reeds verworven. De enquête geeft daardoor wellicht de standpunten weer van een bepaalde subgroep van de Britse onderdanen in het BHG die het

meest ontevreden zijn met de uitslag van het referendum en die het meest gehecht zijn aan Brussel. Die subgroep zal echter hoe langer hoe meer representatief zijn voor de geleidelijk kleiner wordende gemeenschap van Britse staatsburgers in Brussel.

Als u nadenkt over uw toekomstige migratieplannen, welke uitspraken zijn dan van toepassing?

- 56%** Het is waarschijnlijk of zeer waarschijnlijk ik België binnen de 5 jaar verlaat.
- 34%** Ik sta ervoor open om België binnen de 5 j te verlaten.
- 10%** Het is onwaarschijnlijk of zeer onwaarschijnlijk dat ik België binnen de 5 jaar verlaat.

39%

Door de Brexit is het minder waarschijnlijk geworden dat ik naar het VK zal verhuizen (terugkeren).

3%

Door de Brexit is het waarschijnlijker geworden dat ik naar het VK zal verhuizen (terugkeren).

5%

Door de Brexit is het minder waarschijnlijk geworden dat ik op lange termijn in België zal blijven.

46%

Door de Brexit is het waarschijnlijker geworden dat ik op lange termijn in België zal blijven.

Administratieve uitdagingen sinds het einde van de Brexit-overgangperiode

In een aantal enquêtevragen werd gepeild naar de administratieve uitdagingen waarmee de Britse onderdanen die al voor het einde van de Brexit-overgangperiode in Brussel woonden, sinds 1 januari 2021 te maken hebben gekregen. De antwoorden **moesten** dus gelinkt zijn aan de periode waarin de verwarring van meteen na het referendum voorbij was en de meeste potentiële houders van een M kaart al een nieuwe status hadden gekregen. Het is echter mogelijk dat sommige antwoorden gebaseerd zijn op herinneringen of bekommernissen die dateren uit de periode dat de onderhandelingen over de terugtrekking nog liepen of uit de overgangperiode.

Algemene administratieve uitdagingen en uitdagingen om toegang te krijgen tot informatie

Hebt u sinds 1 januari 2021 een van de volgende algemene administratieve problemen in België ondervonden?

Nee	47%
Onsamenhangende of onjuiste informatie over rechten en procedures	26%
Ambtenaren waren niet op de hoogte van mijn rechten of de te volgen procedures	26%
Dossiers werden niet of te traag verwerkt	18%
Ik kon geen informatie vinden over mijn rechten of de te volgen procedures	16%
Ik begreep de informatie over rechten en procedures niet	11%
Ik ondervond moeilijkheden om de nodige documenten voor administratieve procedures te bezorgen	9%
Ik kreeg te maken met intimidatie of discriminatie door ambtenaren	6%
Andere	8%

Een eerste opvallende vaststelling is dat zelfs op deze algemene vraag het meest geformuleerde antwoord “nee” is. Bijna de helft van de Britse onderdanen heeft sinds het einde van de overgangperiode dus geen moeilijkheden ondervonden in de contacten met de administratie. Dat betekent echter ook dat een meerderheid met minstens een van de opgenoemde problemen te maken heeft gekregen.

We stellen vast dat deze groep van Britse staatsburgers, van wie de meesten al meerdere jaren in Brussel wonen, zonder al te veel moeilijkheden informatie vindt en begrijpt. Ze laten zich daarentegen kritisch uit over het feit dat ze wel al eens onjuiste of onsamenhangende informatie hebben gekregen en dat de ambtenaren niet altijd even goed op de hoogte zijn van de situatie. Dit toont aan dat het verstrekken van informatie geen eenmalige handeling is. In een veranderlijke situatie is het belangrijk om ervoor te zorgen dat de aangeboden informatie regelmatig wordt bijgewerkt en dat ook de kennis van de ambtenaren zelf up-to-date blijft. Voorts maakt het risico om onjuiste of onsamenhangende informatie openbaar te maken ons ervan bewust dat het beter kan zijn te beschikken over een paar betrouwbare informatiebronnen in plaats van over veel informatiebronnen die uiteindelijk onjuist of achterhaald blijken te zijn.

Bijna 10% van de respondenten ondervond moeilijkheden om door de Belgische overheid gevraagde documenten te bezorgen. De redenen daarvoor zijn nader toegelicht in de “andere” antwoorden. Er wordt verschillende keren gewag gemaakt van vertragingen of vergissingen bij de Britse overheidsdiensten wanneer documenten worden opgevraagd. Andere respondenten voerden dan weer aan dat er voor sommige Belgische documenten geen Brits equivalent bestaat.

Tot slot is het ontgoochelend vast te stellen dat meer dan 5% van de respondenten het gevoel had gediscrimineerd of geïntimideerd te zijn geweest door de ambtenaren met wie ze in contact kwamen. We kunnen de waarachtigheid en de ernst van deze meldingen niet beoordelen en de overgrote meerderheid van de respondenten heeft geen zulke ervaringen gehad. Wanneer we dat percentage echter toepassen op de doelgroep, dan komen we uit op tientallen of zelfs honderden mogelijke gevallen van onheuse behandeling.

Uitdagingen in verband met de verblijfsstatus

Hebt u sinds 1 januari 2021 in België een van de volgende verblijfsgerelateerde problemen ondervonden?

Geen van bovenstaande	70%
Niet in staat te beslissen over de verblijfsstatus die ik zou kunnen of moeten aanvragen	8%
Problemen met het omwisselen van een Brits rijbewijs	6%
Problemen om te reizen tijdens een verandering van de verblijfsstatus	5%
Problemen met het rijksregister en het adressenregister (bijvoorbeeld onjuiste data of uitschrijving uit het bevolkingsregister bij verhuizing)	5%
Aanvraag Belgisch staatsburgerschap verworpen	3%

Aanvraag M kaart verworpen	1%
Andere	11%

Hieronder analyseren we enkele vragen over bepaalde aspecten van het “burgerleven”. We stellen gelukkig vast dat de overgrote meerderheid van de Britse onderdanen in het BHG in de recente jaren geen grote problemen heeft ondervonden.

We merken dat ook over de verblijfsrechten soms onsamenhangende informatie wordt verstrekt, waardoor het voor individuen moeilijk is om zicht te hebben op hun rechten en plichten. In de “andere” antwoorden wordt vaak gewag gemaakt van onsamenhangende informatie, vergissingen en verrassende beslissingen van de overheid. Van sommige respondenten werd zonder enige verwittiging de verblijfsstatus gewijzigd of werd de verblijfskaart onverwacht geannuleerd.

Een vaak voorkomend probleem houdt verband met de aanpassing van gegevens in openbare registers die niet meer correct of relevant zijn. Het gaat daarbij niet alleen om het bekende risico op verkeerde uitschrijvingen uit het register of niet-overeenstemmende vestigingsdata wanneer mensen verhuizen. Zo had bijvoorbeeld een persoon met de dubbele Brits-Duitse nationaliteit zich voor het referendum in België als Brit geregistreerd, maar had hij vervolgens grote moeite om “over te schakelen” op het gebruik van zijn Duitse nationaliteit om zijn verblijf in België na de Brexit te wettigen. Anderen ondervonden problemen met hun naamswijziging, een gangbare procedure in het VK die in België amper bekend is.

Uitdagingen op het vlak van belastingen en sociale zekerheid

Hebt u sinds 1 januari 2021 in België een van de volgende problemen ondervonden op het vlak van belastingen of sociale zekerheid?

Nee	79%
Moeilijkheden om te bepalen waar ik belastingen moet betalen	9%
Problemen of verwarring in verband met overheidspensioenen (inclusief problemen met het combineren van pensioenbijdragen tussen landen)	6%
Onverwachte verschillen in de jaarlijkse belastingafrekening	4%
Geweigerde of beperkte toegang tot werkloosheidsuitkering, gezondheidszorg of andere sociale voordelen	3%
Problemen in verband met het belasting- en/of sociale zekerheidsstatuut als gedetacheerde werknemer	1%
Andere	5%

Hoewel maar een klein aantal Britse staatsburgers al concrete problemen heeft ondervonden met beslissingen op het vlak van belastingen of sociale zekerheid, houden de meeste knelpunten ook hier verband met informatieverstrekking en begeleiding om wegwijs te raken in het systeem.

Uitdagingen op het vlak van werk en tewerkstelling

Hebt u sinds 1 januari 2021 in België een van de volgende problemen ondervonden op het vlak van werk en tewerkstelling?

Nee	77%
Ik heb het gevoel gediscrimineerd te zijn bij aanwerving omdat ik Brit ben	16%
Ik heb het gevoel gediscrimineerd te zijn bij mijn loopbaanontwikkeling omdat ik Brit ben	13%
Ik ondervond problemen om mijn beroepskwalificaties te laten erkennen	4%
Andere	1%

Net zoals dat het geval is voor intimidatie of discriminatie door ambtenaren, kunnen we niet beoordelen in hoeverre de discriminatie die Britse staatsburgers naar eigen zeggen op de arbeidsmarkt of tijdens hun loopbaan hebben ondervonden, waar en ernstig is. Hoe dan ook is het opmerkelijk dat meer dan 1 op 10 respondenten het gevoel heeft dat hen omwille van hun Britse nationaliteit een baan of promotie geweigerd werd, ook al gaat het hier om Britse staatsburgers die al voor het einde van de overgangperiode in België verbleven. Dat zijn personen voor wie de arbeidsmarkt volledig toegankelijk zou moeten gebleven zijn, zonder dat dit voor de werkgevers extra kosten of moeilijkheden meebracht. Het is mogelijk dat deze antwoorden afkomstig zijn van personen die werken bij de Europese instellingen, waar het voor Britse onderdanen

na de Brexit inderdaad veel moeilijker is geworden om er aan de slag te gaan of carrière te maken. Of misschien was er sprake van een zeker “remmend effect”, waarbij werkgevers niet volledig begrepen dat Britse burgers van voor de Brexit beschermde rechten hebben en daardoor even inzetbaar zijn als voorheen.

Andere categorieën van Britse staatsburgers

Zoals we aan het begin van dit hoofdstuk zeiden, leverde onze poging om de weinige Britse staatsburgers te bereiken die sinds het einde van de overgangperiode zijn aangekomen of die overwogen om naar België te verhuizen, onvoldoende resultaten op om een geldige statistische analyse te maken. Uit de antwoorden die we ontvingen, kunnen we echter wel twee duidelijke trends afleiden:

- Iedereen vindt een kwaliteitsvolle en nauwkeurige informatieverstrekking over administratieve procedures belangrijk, maar de nieuwkomers of toekomstige nieuwkomers hebben daarnaast ook moeite om gewoon nog maar relevante informatie te vinden.
- Recente nieuwkomers geven vaak aan dat ze problemen ondervonden met hun verblijfsdossier, dat te traag of helemaal niet werd verwerkt. Toekomstige nieuwkomers maken zich dan weer zorgen over wat het kost en hoe complex het is om de relevante vergunningen aan te vragen. Deze ervaringen en bekommernissen weerspiegelen de realiteit die gepaard gaat met de nieuwe status van Britse staatsburgers als burgers uit een derde land.

CONCLUSIE

VOORNAAMSTE BEVINDINGEN EN PROJECTRESULTATEN

Dit rapport is slechts een van de verwezenlijkingen die kaderen in ons door de EU gefinancierde project om up-to-date informatie en advies te bieden aan Britse staatsburgers die in Brussel wonen of naar Brussel willen verhuizen. Het belangrijkste resultaat van onze werkzaamheden is een nieuwe online helpdesk waar Britse staatsburgers naar aanleiding van de Brexit terecht kunnen voor de onderwerpen die hen het meest aanbelangen:

- **Formaliteiten voor korte bezoeken en langdurig verblijf**
- **Werken in België**
- **De Belgische nationaliteit verwerven**
- **Belastingen, sociale zekerheid en pensioenen**

De helpdesk maakt Britse staatsburgers wegwijs in het administratieve leven in Brussel in het post-Brexit-tijdperk, met teksten die enerzijds zijn afgestemd op verblijvers die al voor de Brexit aanwezig waren (houders van een M kaart) en anderzijds op nieuwkomers die na de overgangperiode naar Brussel zijn verhuisd (onderdanen uit een derde land). Gedurende 2023 werd het algemene overzicht van de helpdesk aangevuld met een aantal webinars en de nieuwsbrief “Brexit Brief”. Tijdens die evenementen en in die artikels kwamen enkele ingewikkelde kanten van het leven na de Brexit aan bod. Daarbij werd telkens vertrokken van een alledaagse bekommernis om op basis daarvan in te gaan op de regels waarvan Britse staatsburgers op de hoogte zouden moeten zijn. Al het materiaal blijft de komende tijd online staan.

U kunt de helpdesk en de inhoud van de nieuwsbrieven en webinars raadplegen op onze website:

Naar de Helpdesk

commissioner.brussels/en/i-am-an-expat/uk-citizens-brexit/pre-brexit-residents

Ook de Expat Welcome Desk is gratis advies blijven verstrekken aan Britse staatsburgers en biedt informatie op maat aan de mensen die er contact mee opnemen. De voorbije twee jaar hebben we ongeveer 200 vragen behandeld en de dienst zal de komende jaren openblijven.

Contacteer de Expat Welcome Desk:

www.commissioner.brussels/en/i-am-an-expat

+32 (0)2 430 66 00

info@commissioner.brussels

Oudergemlaan 63, 1040 Brussel

Dit rapport biedt een interessante combinatie van kwalitatief onderzoek en kwantitatieve gegevens over de gevolgen van de Brexit voor Britse staatsburgers in Brussel, waarbij de focus voornamelijk ligt op de houders van een M kaart die door het terugtrekkingsakkoord worden beschermd.

Sommige conclusies stemmen tot tevredenheid:

- De gevreesde onmiddellijke “Brexodus” is er niet echt gekomen.
- De meest Britse staatsburgers hebben inmiddels een nieuwe status verworven en krijgen niet langer te maken met grote administratieve problemen.

Enkele andere bevindingen zijn dan weer onrustwekkender:

- De M kaart biedt beperktere rechten en bescherming dan volwaardig EU-burgerschap. Veel Britse staatsburgers die in het bezit zijn van een M kaart, blijken zich daar niet ten volle van bewust te zijn.
- Britse staatsburgers krijgen vaak onsamenhangende informatie over de nieuwe regels en procedures en hebben soms het gevoel dat ze onheus worden behandeld door de overheid of door werkgevers.

Sommige conclusies tot slot zijn niet verrassend, maar roepen toch gemengde gevoelens op:

- Een groot aantal Britse staatsburgers verwerft de Belgische nationaliteit.
- De langdurige verblijvers die we hebben bevestigd, zeggen dat door de Brexit hun band met Brussel is versterkt en een terugkeer naar het VK minder waarschijnlijk is geworden.

- Nieuwkomers die na de Brexit zijn aangekomen, zeggen dat ze moeite ondervinden en lang moeten wachten om een Belgische verblijfs- en werkvergunning te verkrijgen.
- Het aantal Britse staatsburgers in Brussel zal metertijd waarschijnlijk dalen, omdat er minder mensen naartoe verhuizen.

Het Brussels Hoofdstedelijk Gewest zal hoe dan ook kunnen blijven bogen op de aanwezigheid van enkele duizenden Britse staatsburgers, gaande van personen met een dubbele nationaliteit, over houders van een M kaart en mensen die hier zijn als onderdanen uit een derde land tot bezoekers. De kennis en de instrumenten die via dit project zijn ontwikkeld, vormen een nuttig hulpmiddel voor deze mensen, hun naasten en hun werkgevers. We hopen ook dat de gegevens en de analyse die in dit rapport zijn opgenomen, de komende jaren nuttig kunnen zijn voor de experts en overheidsinstanties die in aanraking komen met Britse staatsburgers.

U kunt de helpdesk en de inhoud van de nieuwsbrieven en webinars raadplegen op onze website:

Naar de Helpdesk

Dit rapport werd opgesteld door het Bureau van de
Brussels Commissaris voor Europa en Internationale Organisaties.

In het kader van een project gefinancierd door de Brexit Adjustment Reserve van de EU.

Funded by
the European Union

BRUSSELS CAPITAL REGION

commissioner.brussels

Oudergemlaan 63, 1040 Brussel

+32 (0)2 430 66 00

info@commissioner.brussels

Verantwoordelijke uitgever: Alain Hutchinson, Oudergemlaan 63, 1040 Brussel